

БАЯНХОНГОР АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ

Хүрээмарал сумын Засаг даргын тамгын газрын 2023 оны санхүүгийн тайлан,
төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын тайлан

Аудитын код: БНА-2024/127/НА-СТА-ТШЗ

Цахим хуудас: www.audit.mn Баянхонгор хот 2024.01.31	Баянхонгор аймаг дахь Төрийн аудитын газрын дарга, Тэргүүлэх аудитор: Б.Мөнхбат
	Утас: 99007576 Цахим хаяг: munkhbatb@audit.gov.mn
	Ахлах аудитор М.Алтантуяа
	Утас: 99061829 Цахим хаяг: altantuyam@audit.gov.mn
	Аудитор: Б.Наранцэцэг
Утас: 88093788 Цахим хаяг: narantsetsegbat@audit.gov.mn	
	Цахим хуудас: www.audit.mn

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дээрх хаягаар авна уу.

АГУУЛГА

1.ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ДҮГНЭЛТ.....	3
Асуудлыг онцолсон хэсэг.....	3
Аудитын гол асуудал.....	3
2.АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ.....	5
3. САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА.....	12
4. АУДИТЫН ТАЙЛАН.....	16
4.1 Ерөнхий зүйл.....	16
4.2 Материаллаг байдал.....	17
4.3 Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилт.....	17
4.4.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт.....	17
4.5 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт.....	18
4.6 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал.....	18
5. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ.....	18
5.1 Төлбөрийн акт.....	18
6. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ.....	19

Товчилсон үгийн жагсаалт

УСНББОУС	Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт
АДБОУС	Аудитын Дээд Байгууллагын Олон Улсын Стандарт
ТӨБЗГ	Төрийн өмчийн бодлого зохицуулалтын газар

**БАЯНХОНГОР АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**

310 дугаар байр, Лувсанданзанжанцангийн
өргөн чөлөө 3 дугаар гудамж, Номгон 1 дүгээр баг,
Баянхонгор сум, Баянхонгор аймаг, 64101
Утас: (976) 70442584

Цахим шуудан: procurement.bayankhongor@audit.gov.mn

2024. 02. 23 № 2/64

танай _____-ны № _____-т

Өөрчлөлтгүй дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.1-д заасны дагуу Хүрээмарал сумын Засаг даргын тамгын газрын 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Хүрээмарал сумын Засаг даргын тамгын газрын 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, аудит хийгдэх байгууллагаас хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой аудитын нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Асуудлыг онцолсон хэсэг

Байгууллагын удирдлага нь санхүүгийн тайлангаа бэлтгэхдээ нягтлан бодох бүртгэлийн тасралтгүй байх зарчмыг ашигласан байна. Цаашид тус байгууллагын талаар чиг үүрэг нь өөрчлөгдөж татан буугдах, нэгдэх асуудал гараагүй тул байгууллагын тасралтгүй байдлын талаар нөхцөл үүсээгүй гэж үзсэн болно.

Аудитын гол асуудал

Аудитыг гүйцэтгэхэд аудитын хамрах хүрээний хязгаарлалт хийх шаардлагагүй болон хангалттай, зохистой нотолгоог олж авах боломжгүй нөхцөл үүсээгүй тул бидний олж авсан нотолгоо нь аудитын дүгнэлтийн суурь болоход хүрэлцээтэй, зохистой гэж үзлээ.

Бусад асуудлын хэсэг

Байгууллагын удирдлага бусад мэдээлэлтэй холбоотой үүрэг, хариуцлагыг хүлээнэ. Хүрээмарал сумын Засаг даргын тамгын газар нь 2023 оны гүйцэтгэлийн

5020242

төлөвлөгөөний биелэлтийг 4 зорилтын хүрээнд 156 арга хэмжээ хэрэгжүүлэхээр төлөвлөж, гүйцэтгэлийг 92 хувьтай тайлагнасан байна.

Хүрээмарал сумын Засаг даргын тамгын газрын санхүүгийн тайлан бусад үйл ажиллагааны тайлан мэдээ, гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөний биелэлт зэрэг мэдээлэлтэй танилцахад материаллаг буруу илэрхийлсэн зүйл илрээгүй.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүх материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гарах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ
АУДИТОР

Б.МӨНХБАТ

2.АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан

/төгрөгөөр/

Дансны код	Балансын үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	73,389,078.22	200,061,551.22
33	АВЛАГА	5,649,348.22	93,066,881.22
33300	Татаас, санхүүжилтийн авлага	00.00	90,000,000.00
335	Бусад авлага	3,339,861.22	3,066,881.22
3351	Байгууллагаас авах авлага	3,339,861.22	3,066,881.22
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	62,154,230.00	100,561,670.00
354	Хангамжийн материал	56,404,230.00	65,383,230.00
35410	Бичиг хэргийн материал	2,275,475.00	2,460,475.00
35420	Аж ахуйн материал	7,700,000.00	4,390,000.00
35450	Барилгын засварын материал	459,000.00	459,000.00
35470	Бусад хангамжийн материал	45,969,755.00	58,073,755.00
35500	Биологийн хөрөнгө		
35600	Мал амьтад	5,750,000.00	35,178,440.00
36	НӨӨЦИЙН БАРАА	5,585,500.00	6,433,000.00
36300	Тэжээлийн нөөц	5,585,500.00	6,433,000.00
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	1,326,839,308.74	1,545,309,675.64
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	1,326,839,308.74	1,545,309,675.64
392	Биет хөрөнгө	1,312,681,808.74	1,531,227,175.64
39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	1,703,500,541.00	1,896,911,408.00
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл	-536,806,517.32	-576,518,133.97
39203	Авто-тээврийн хэрэгсэл	170,664,800.00	239,034,800.00
39204	Хуримтлагдсан элэгдэл	-116,292,749.84	-133,398,550.00
39205	Машин тоног төхөөрөмж (компьютер)	172,817,212.03	192,171,032.03
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	-122,078,142.64	-123,841,122.58
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	157,471,533.99	155,338,231.99
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	-124,509,868.48	-126,385,489.83
39216	Дуусаагүй барилга, байгууламж	7,400,000.00	7,400,000.00
39217	Ном	515,000.00	515,000.00
393	Биет бус хөрөнгө	14,157,500.00	14,082,500.00
39301	Програм хангамж	1,420,000.00	1,420,000.00
39302	Хуримтлагдсан элэгдэл	-1,082,500.00	-1,157,500.00
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	13,820,000.00	13,820,000.00
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	1,400,228,386.96	1,745,371,226.86
4	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР	199,243.90	109,638.00
41	БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	199,243.90	109,638.00
413	Өглөг	199,243.90	109,638.00
41310	Ажилчидтай холбогдсон өглөг	90,263.90	03.00
4136	Бусад өглөг	108,980.00	109,635.00
41361	Байгууллагад төлөх өглөг	9,980.00	10,635.00
41362	Хувь хүмүүст төлөх өглөг	99,000.00	99,000.00
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	1,400,029,143.06	1,745,261,588.86
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	1,400,029,143.06	1,745,261,588.86
511	Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	916,547,429.40	916,547,429.40
51101	Өмч: - төрийн	916,547,429.40	916,547,429.40
512	Хуримтлагдсан үр дүн	318,430,736.19	663,663,181.99
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	318,430,736.19	318,430,736.19
51220	Тайлант үеийн үр дүн	00.00	345,232,445.80
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	165,050,977.47	165,050,977.47
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V	1,400,228,386.96	1,745,371,226.86

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан

/төгрөгөөр/

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	720,501,455.00	1,080,528,546.00
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	239,393,795.00	334,882,127.00
120	Нийтлэг татварын бус орлого	239,393,795.00	334,882,127.00
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	239,393,795.00	334,882,127.00
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	705,000.00	549,320.00
1200044	Гадаадын эх үүсвэрээс санхүүжих		
1200045	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого		
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛГИЙН ОРЛОГО	481,107,660.00	745,646,419.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	13,594,460.00	102,324,419.00
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив,	00.00	10,823,500.00
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилалдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	00.00	90,000,000.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	12,615,460.00	1,500,919.00
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	467,513,200.00	643,322,000.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт	467,513,200.00	643,322,000.00
2	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	549,668,060.03	735,296,100.20
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	549,668,060.03	735,296,100.20
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	482,800,032.11	683,035,794.52
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	227,157,581.60	365,879,208.32
210101	Үндсэн цалин	197,027,261.60	255,299,212.27
210102	Нэмэгдэл	28,849,961.00	80,538,994.79
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	00.00	2,108,000.00
210104	Урамшуулал	1,280,359.00	10,987,500.00
210105	Гэрээт ажлын хөлс	00.00	16,945,501.26
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	28,581,156.45	46,107,478.17
210201	Тэтгэврийн даатгал	19,502,450.93	31,447,009.43
210202	Тэтгэмжийн даатгал	2,273,671.80	3,692,729.98
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	1,818,940.65	2,932,184.22
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	454,734.14	705,083.16
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	4,531,358.93	7,330,471.38
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	24,245,587.93	29,560,564.93
210301	Гэрэл, цахилгаан	4,398,551.93	5,206,030.93
210302	Түлш, халаалт	19,847,036.00	24,354,534.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	40,948,858.00	50,312,111.00
210401	Бичиг хэрэг	3,541,380.00	7,365,530.00
210402	Тээвэр, шатахуун	26,287,530.00	37,328,715.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	733,348.00	4,018,366.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	00.00	360,000.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	5,286,600.00	1,239,500.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	80,000.00	36,379,405.00
210604	Урсгал засвар	80,000.00	36,379,405.00
2107	Томилолт, зочны зардал	1,454,000.00	5,996,000.00
210702	Дотоод албан томилот	1,454,000.00	5,996,000.00

Хүрээмарал сумын Засаг даргын тамгын газрын 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайлан

2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	7,179,877.00	9,047,327.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр	2,524,750.00	7,176,700.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	241,950.00	96,525.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	405,852.00	979,552.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	3,658,659.00	455,000.00
210807	Газрын төлбөр	98,666.00	207,550.00
210808	Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	00.00	132,000.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	153,152,971.13	139,753,700.10
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	59,634,998.00	42,079,800.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	108,000.00	850,000.00
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	93,409,973.13	96,823,900.10
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	24,455,454.00	21,217,900.00
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	00.00	18,717,900.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	00.00	18,717,900.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	1,999,854.00	2,500,000.00
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татгаас,	42,412,573.92	31,042,405.68
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	38,113,573.92	30,849,121.68
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (3)=(1)-(2)	170,833,394.97	345,232,445.80
5	НИЙТ ҮР ДҮН (5)=(3)+(4)	170,833,394.97	345,232,445.80

2.3 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

/төгрөгөөр/

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ		
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (1)	481,812,660.00	746,195,739.00
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	705,000.00	549,320.00
120	Нийтлэг татварын бус орлого	705,000.00	549,320.00
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	705,000.00	549,320.00
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	705,000.00	549,320.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	481,107,660.00	745,646,419.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	13,594,460.00	102,324,419.00
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	00.00	10,823,500.00
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	00.00	90,000,000.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	12,615,460.00	1,500,919.00
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	467,513,200.00	643,322,000.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	467,513,200.00	643,322,000.00
2	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН (2)	481,812,660.00	727,405,839.00
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	481,812,660.00	727,405,839.00
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	414,444,632.08	585,295,090.32
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	229,823,372.41	363,812,095.18
210101	Үндсэн цалин	176,626,072.41	242,413,383.06
210102	Нэмэгдэл	45,190,100.00	94,241,674.00
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	00.00	2,108,000.00
210104	Урамшуулал	00.00	10,203,860.00
210105	Гэрээт ажлын хөлс	8,007,200.00	14,845,178.12
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	28,432,706.74	46,104,922.21
210201	Тэтгэврийн даатгал	19,292,111.60	31,479,118.01
210202	Тэтгэмжийн даатгал	2,289,148.82	3,682,982.65
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	1,831,319.86	2,924,388.07
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	457,825.95	707,857.77
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	4,562,300.51	7,310,575.71
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	24,245,587.93	29,170,564.93
210301	Гэрэл, цахилгаан	4,398,551.93	4,994,496.93
210302	Түлш, халаалт	19,847,036.00	24,176,068.00

Хүрээмарал сумын Засаг даргын тамгын газрын 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайлан

2104	Хангамж, бараа материалын зардал	29,618,750.00	32,363,950.00
210401	Бичиг хэрэг	3,195,600.00	4,838,420.00
210402	Тээвэр, шатахуун	25,017,750.00	22,726,330.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	958,600.00	1,351,200.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	00.00	544,300.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	446,800.00	2,903,700.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	00.00	34,195,400.00
210604	Урсгал засвар	00.00	34,195,400.00
2107	Томилолт, зочны зардал	4,982,000.00	5,996,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	4,982,000.00	5,996,000.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	12,322,075.00	21,379,558.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	7,827,200.00	17,291,143.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	405,852.00	392,464.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оюушлогоо	00.00	35,000.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	3,498,407.00	2,964,896.00
210807	Газрын төлбөр	98,666.00	97,270.00
210808	Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	00.00	598,785.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	85,020,140.00	52,272,600.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	84,757,640.00	51,422,600.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	262,500.00	850,000.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	67,368,027.92	142,110,748.68
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	24,955,454.00	21,068,343.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	00.00	18,568,343.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	2,499,854.00	2,500,000.00
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	42,412,573.92	121,042,405.68
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	38,113,573.92	30,849,121.68
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (3)=(1)-(2)	00.00	18,789,900.00
5	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДУН (5)	00.00	18,789,900.00
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	00.00	18,789,900.00
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	00.00	18,789,900.00
225106	Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал	00.00	18,789,900.00
6	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (6)=(4)-(5)	00.00	-18,789,900.00
8	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (8)=(3)+(6)+(7)	00.00	00.00
9	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	00.00	00.00
10	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	00.00	00.00

Хүрээмарал сумын Засаг даргын тамгын газрын 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайлан

2.4 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

/төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	Бусад	Засгийн газрын хувь оролцооний нийт дүн
C01	2021 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	902,727,429.40	3,812,104.84	388,421,883.88	00.00	1,294,961,418.12
C02	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	00.00	00.00	00.00	00.00	00.00
C03	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	902,727,429.40	3,812,104.84	388,421,883.88	00.00	1,294,961,418.12
C04	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт	00.00	00.00	00.00	00.00	00.00
C05	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний бууралт	00.00	00.00	00.00	00.00	00.00
C06	Орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөөгүй олз, гарз	00.00	00.00	00.00	00.00	00.00
C07	Тайланг үеийн үр дүн	00.00	00.00	-45,185,789.61	00.00	-45,185,789.61
C08	2022 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	916,547,429.40	165,050,977.47	318,430,736.19	00.00	1,400,029,143.06
D01	2022 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	916,547,429.40	165,050,977.47	318,430,736.19	00.00	1,400,029,143.06
D02	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	00.00	00.00	00.00	00.00	00.00
D03	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	916,547,429.40	165,050,977.47	318,430,736.19	00.00	1,400,029,143.06
D04	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт, бууралт	00.00	00.00	00.00	00.00	00.00
D05	Үндсэн хөрөнгийн өсөлт, бууралт	00.00	00.00	00.00	00.00	00.00
D06	Орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөөгүй олз, гарз	00.00	00.00	00.00	00.00	00.00
D07	Гадаад валютын хөрвүүлэлтийн зөрүү	00.00	00.00	00.00	00.00	00.00
D08	Тайланг үеийн үр дүн	00.00	00.00	345,232,445.80	00.00	345,232,445.80
D09	2023 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	916,547,429.40	165,050,977.47	663,663,181.99	00.00	1,745,261,588.86

Хүрээмарал сумын Засаг даргын тамгын газрын 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайлан

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

Эдийн засгийн ангилал	Үзүүлэлт	Тайлант оны		Зөрүү	
		Батлагдсан төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Мөнгөн дүнгээр	Хувиар
1	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл				
2	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН				
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	650,249,000.00	613,022,198.32	37,226,801.68	5.7%
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	628,031,100.00	591,953,855.32	36,077,244.68	5.7%
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	376,148,200.00	363,812,095.18	12,336,104.82	3.3%
210101	Үндсэн цалин	260,660,600.00	242,413,383.06	18,247,216.94	7.0%
210102	Нэмэгдэл	98,529,600.00	94,241,674.00	4,287,926.00	4.4%
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	-	2,108,000.00	(2,108,000.00)	
210104	Урамшуулал	-	10,203,860.00	(10,203,860.00)	
210105	Гэрээт ажлын хөлс	16,958,000.00	14,845,178.12	2,112,821.88	12.5%
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	47,018,600.00	46,104,922.21	913,677.79	1.9%
210201	Тэтгэврийн даатгал	31,972,600.00	31,479,118.01	493,481.99	1.5%
210202	Тэтгэмжийн даатгал	3,761,500.00	3,682,982.65	78,517.35	2.1%
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	3,009,200.00	2,924,388.07	84,811.93	2.8%
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	752,300.00	707,857.77	44,442.23	5.9%
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	7,523,000.00	7,310,575.71	212,424.29	2.8%
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	31,730,600.00	29,170,564.93	2,560,035.07	8.1%
210301	Гэрэл, цахилгаан	7,300,000.00	4,994,496.93	2,305,503.07	31.6%
210302	Тулш, халаалт	24,430,600.00	24,176,068.00	254,532.00	1.0%
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	39,749,600.00	32,633,950.00	7,115,650.00	17.9%
210401	Бичиг хэрэг	4,888,800.00	4,838,420.00	50,380.00	1.0%
210402	Тээвэр, шатахуун	22,823,900.00	22,726,330.00	97,570.00	0.4%
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	1,351,200.00	1,351,200.00	-	0.0%
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	7,512,000.00	544,300.00	6,967,700.00	92.8%
210406	Бага үнэтэй, тургэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	3,173,700.00	3,173,700.00	-	0.0%
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	50,000,000.00	46,715,400.00	3,284,600.00	6.6%
210601	Багаж, техник хэрэгсэл	15,000,000.00	11,720,000.00	3,280,000.00	21.9%
210604	Урсгал засвар	35,000,000.00	34,995,400.00	4,600.00	0.0%
2107	Томиллолт, зочны зардал	6,869,500.00	5,996,000.00	873,500.00	12.7%
210702	Дотоод албан томиллолт	6,869,500.00	5,996,000.00	873,500.00	12.7%
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	10,806,600.00	9,248,423.00	1,558,177.00	14.4%
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	5,565,200.00	5,160,008.00	405,192.00	7.3%
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	500,000.00	-	500,000.00	100.0%
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	428,400.00	392,464.00	35,936.00	8.4%
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	50,000.00	35,000.00	15,000.00	30.0%
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	3,564,000.00	2,964,896.00	599,104.00	16.8%
210807	Газрын төлбөр	99,000.00	97,270.00	1,730.00	1.7%
210808	Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	600,000.00	598,785.00	1,215.00	0.2%
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	65,708,000.00	58,272,500.00	7,435,500.00	11.3%
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	60,708,000.00	57,422,500.00	3,285,500.00	5.4%
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	5,000,000.00	850,000.00	4,150,000.00	83.0%
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	22,217,900.00	21,068,343.00	1,149,557.00	5.2%
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	22,217,900.00	21,068,343.00	1,149,557.00	5.2%
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	18,717,900.00	18,568,343.00	149,557.00	0.8%
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	3,500,000.00	2,500,000.00	1,000,000.00	28.6%
	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	650,249,000.00	613,022,198.32	37,226,801.68	5.7%
1320	ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	649,249,000.00	612,472,878.32	36,776,121.68	5.7%
132001	Орон нутгийн төсвөөс	649,249,000.00	612,472,878.32	36,776,121.68	5.7%
120004	ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС	1,000,000.00	549,320.00	450,680.00	45.1%
1200042	Туслах үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	1,000,000.00	549,320.00	450,680.00	45.1%
62	АЖИЛЛАГСАДЫН ТОО	24.00	24.00	-	0.0%
620001	Удирдах ажилтан	3.00	3.00	-	0.0%
620002	Гүйцэтгэх ажилтан	16.00	16.00	-	0.0%
620003	Үйлчлэх ажилтан	5.00	5.00	-	0.0%

2.6 Аудит хийсэн нэмэлт санхүүжилтийн тайлан

/төгрөгөөр/

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх он	Гүйцэтгэл
	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл		
I	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	13,594,460.00	12,131,135.00
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	13,594,460.00	12,131,135.00
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	9,295,460.00	12,131,135.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	1,468,260.00	-
210402	Тээвэр, шатахуун	1,468,260.00	-
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	7,827,200.00	12,131,135.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний	7,827,200.00	12,131,135.00
2133	Олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	4,299,000.00	-
213403	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас,	4,299,000.00	-
II	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	13,594,460.00	102,324,419.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	13,594,460.00	102,324,419.00
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчиг бус этгээдээс авсан хандив, тусламж		10,823,500.00
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө		90,000,000.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	13,615,460.00	1,500,919.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	979,000.00	-
IV	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(II)-(I)		
	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл		
	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл		

3. САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА

3.1 Байгууллага, түүний үйл ажиллагаа

Хүрээмарал сумын Засаг даргын тамгын газар нь харъяалах нутаг дэвсгэрийнхээ эдийн засаг, нийгмийн хөгжлийн стратегийн төлөвлөлт, хөтөлбөр, төсөл зохиох, зохицуулах, хяналт шинжилгээ хийх, үнэлж дүгнэх, бодлогын удирдамжаар хангах, гүйцэтгэх, ИТХурал, Засаг дарга, доод шатны нутгийн захиргааны байгууллагыг шаардлагатай мэдээллээр хангах үндсэн чиг үүрэгтэйгээр ажиллаж байна.

3.2 Байгууллагын гадаад, дотоод орчин

Тайлант хугацаанд байгууллагын үйл ажиллагаа, санхүү, нягтлан бодох бүртгэлд мөрддөг хууль тогтоомж болон бодлого чиглэлд өөрчлөлт ороогүй байна.

Байгууллагын удирдлагын хэрэгжүүлж буй дотоод хяналтаас төлөвлөлтийн үе шатанд аудитад хамааралтай хяналтыг авч үзэж, гүйцэтгэх үе шатанд хяналтын сорил гүйцэтгэсний үр дүнд дотоод хяналтын үйл ажиллагааны зохион байгуулалт, хэрэгжилт үр нөлөөтэй байна.

Баянхонгор аймгийн Санхүүгийн хяналт, дотоод аудитын алба, Хяналт шинжилгээ, үнэлгээний дотоод хяналт, шалгалтын хэлтэс дотоод аудитын чиг үүргийг хэрэгжүүлдэг ба Хүрээмарал сумын Засаг даргын тамгын газрын 2023 оны санхүүгийн болон үндсэн үйл ажиллагаанд аудит хийгдээгүй байна.

Дотоод аудит/аудиторын чиг үүрэг, түүний гүйцэтгэсэн ажлын талаар ойлголт олж авснаар дотоод аудитын гүйцэтгэсэн ажлыг аудитад ашиглах дотоод аудитораас шууд тусалцаа авах шаардлагагүй гэж үзлээ.

3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал

Санхүүгийн тайланг бүх материаллаг зүйлсийн хувьд холбогдох санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн эсэх талаар аудитор дүгнэлтээ илэрхийлснээр санхүүгийн тайлангийн зорилтот хэрэглэгчдийн зүгээс үзүүлэх итгэл үнэмшлийн хэмжээг нэмэгдүүлэхэд санхүүгийн тайлангийн аудитын зорилго оршино.

Хүрээмарал сумын Засаг даргын тамгын газар нь 2023 оны санхүүгийн тайлан дахь ажил гүйлгээг аккруэл сууриар хөтөлж, нийтлэг зорилготой, үнэн зөв толилуулгын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн байна.

Тус байгууллага нь 2021 оны 1 дүгээр сарын 18-ны өдрөөс Стандарт хэмжилзүйн газрын нэгдсэн "Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг"-ийг үйл ажиллагаандаа ашиглаж, санхүүгийн тайлан бэлтгэхдээ мөрдөж ажиллаж байна.

Тус байгууллагын мөрдөж байгаа Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг нь холбогдох хууль тогтоомж, нягтлан бодох бүртгэлийн стандартад нийцсэн, тус байгууллагын үйл ажиллагааны онцлогт тохирсон байна.

3.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлого, толилуулгад гарсан өөрчлөлтүүд

Хүрээмарал сумын Засаг даргын тамгын газар нь 2023 оны санхүүгийн тайланг Сангийн сайдын 2006 оны 388 дугаар тушаалаар баталсан "Төсөвт байгууллагад мөрдөх нягтлан бодох бүртгэлийн дансны заавар"-ын дагуу бэлтгэсэн байна.

Тайлант хугацаанд нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогод өөрчлөлт ороогүй байна.

Тайлант оны жилийн эцсийн санхүүгийн байдлын тайлангаарх нийт хөрөнгийн дүн өмнөх оноос 345,143.0 мянган төгрөг буюу 24.6 хувиар өссөн байна.

Хүснэгт 1. Санхүүгийн байдлын тайлангийн үзүүлэлт

/мянган төгрөгөөр/

Хүрээмарал сумын Засаг даргын тамгын газрын 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайлан

Балансын үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл		Эцсийн үлдэгдэл		Өөрчлөлт	
	Дүн	Эзлэх хувь	Дүн	Эзлэх хувь	Дүн	Эзлэх хувь
Б						
ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	73,389.00	5.2%	200,061.60	11.5%	126,672.60	172.6%
Мөнгөн хөрөнгө	0	0.0%	0	0.0%	-	
Авлага	5,649.30	0.4%	93,066.90	5.3%	87,417.60	1547.4%
Урьдчилгаа		0.0%		0.0%	-	
Бараа материал	67,739.70	4.8%	106,994.70	6.1%	39,255.00	57.9%
ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	1,326,839.30	94.8%	1,545,309.70	88.5%	218,470.40	16.5%
Үндсэн хөрөнгө	2,227,609.10	159.1%	2,506,610.50	143.6%	279,001.40	12.5%
Хуримтлагдсан элэгдэл	(900,769.80)	-64.3%	(961,300.80)	-55.1%	(60,531.00)	6.7%
Нийт хөрөнгө	1,400,228.30	100%	1,745,371.30	100%	345,143.00	24.6%
Өр төлбөр	199.20	0.0%	109.60	0.0%	(89.60)	-45.0%
Засгийн газрын хувь оролцоо /Эздийн өмч/	1,400,029.10	100.0%	1,745,261.70	100.0%	345,232.60	24.7%
Өр төлбөр ба цэвэр хөрөнгө/өмчийн дүн	1,400,228.30	100.0%	1,745,371.30	100.0%	345,143.00	24.6%

Мөнгөн хөрөнгийн дансны үлдэгдэл байхгүй.

Авлагын дансны үлдэгдэл 93,066.9 мянган төгрөг болж 87,417.6 мянган төгрөг болж өссөн нь нэмэлт санхүүжилтийн дансанд сангийн сайдын тушаалаар сургууль, соёлын төвд хөрөнгө худалдан авах зориулалтаар олгогдсон бөгөөд худалдан авах ажиллагааны тендер зарлах хугацаа хоцорсны улмаас санхүүжилтийг буцаан төвлөрүүлж авлагаар бүртгэсэн. Бусад зардлын тооцооны авлагын үлдэгдэл олон жилийн өмнө үүссэн мотор түрээсийн 3,066.9 мянган төгрөгийн авлага бөгөөд шүүхийн байгууллагад ханддаг боловч эзэн холбогдогчгүй гэх шалтгаанаар буцаагддаг. Дээрх авлага нь санхүүгийн тайлангийн аудитын явцад барагдсан болно.

Бараа материалын дансны үлдэгдэл 106,994.7 мянган төгрөг болж 39,255.0 мянган төгрөгөөр өссөн байна.

Төсвийн хөрөнгөөр 127,156.1 мянган төгрөгийн бараа материалыг худалдан авч, Хүрээмарал сумын Иргэдийн төлөөлөгчдийн 2023.12.16-ны өдрийн хурлын хуралдааны 10/04 дугаар "Орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгөөр хийгдсэн хөрөнгүүдийг бүртгэлд авах тухай" тогтоолоор бусад хангамжийн материалд 8,400.0 мянган төгрөгийн бараа материал, 29,428.4 мянган төгрөгийн малыг үнэ төлбөргүй хүлээн авсан нь бараа материал дансны үлдэгдэл нэмэгдэхэд нөлөөлсөн байна. Нийт 125,729.6 мянган төгрөгийн бараа материалыг зарцуулсан байна.

Үндсэн хөрөнгө дансны үлдэгдэл 2,506,610.5 мянган төгрөг болж 279,001.4 мянган төгрөгөөр өссөн нь 18,049.9 мянган төгрөгийн тоног төхөөрөмж, тавилга эд хогшил төсвийн хөрөнгөөр худалдан авсан, Баянхонгор аймгийн иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын даргын 2023.11.13-ны өдрийн захирамжаар 8,370.0 мянган төгрөгийн өртөг бүхий 3 ширхэг мотоцикл, Хүрээмарал сумын Иргэдийн төлөөлөгчдийн 2023.12.16-ны өдрийн хурлын хуралдааны 10/04 дугаар "Орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгөөр хийгдсэн хөрөнгүүдийг бүртгэлд авах тухай" тогтоолоор 16 нэр төрлийн 221,483.7 мянган төгрөгийн өртөг бүхий үндсэн хөрөнгийг үнэ төлбөргүй хүлээн авч, тус тогтоолын хүрээнд 5 нэр төрлийн үндсэн хөрөнгийн

67,390.6 мянган төгрөгийн сайжруулалт балансад бүртгэсэнтэй холбоотой 315,294.3 мянган төгрөгөөр нэмэгдсэн байна. Мөн аймгийн Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын 2023.02.13-ны өдрийн хуралдааны 13/08 тоот тогтоолоор 116 нэр төрлийн 36,292.9 мянган төгрөгийн үндсэн хөрөнгийг акталж, балансаас хассан байна.

Өр төлбөр дансны үлдэгдэл 109.6 мянган төгрөг байгаа нь өмнөх оны бэлтгэн нийлүүлэгчтэй холбоотой өглөг бөгөөд нягтлан бодогч өөрчлөгдөж, харилцагч тодорхойгүйгээс тухайн онд өглөгийг барагдуулаагүй байна.

Засгийн газрын оролцоо дансны үлдэгдэл 1,745,261.6 мянган төгрөг болж 345,232.6 мянган төгрөгөөр өссөн нь тайлант үеийн үр дүнгээр хуримтлагдсан үр дүн 345,232.4 мянган төгрөгөөр өссөнтэй холбоотой байна.

3.5 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д заасны дагуу төсвийг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, тайлагнахад эрх бүхий байгууллага, төсвийн захирагч нь тус хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д заасан төсвийн зарчмыг мөрдлөг болгож, хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.

3.5.1 Төсвийн төлөвлөлт

Тус байгууллагын 2023 оны төсвийн төсөлд зардлыг санхүүжүүлэх эх үүсвэрийг орон нутгийн төсвөөс 359,188.4 мянган төгрөг, нийт зарлагыг 359,188.4 мянган төгрөгөөр тооцон төлөвлөж, дээд шатны төсвийн захирагчид хүргүүлсэн байна. Төсвийн захирагчийн хүргүүлсэн төсвийн төслөөс 63,843.4 мянган төгрөгөөр нэмэгдүүлж 423,031.8 мянган төгрөгөөр баталсан байна. Төсвийн хуваарьт 2023 оны 08 сард тодотгол хийж 227,217.2 мянган төгрөгийн үндсэн үйл ажиллагааны зардлыг нэмж тодотгосон ба 180,761.8 мянган төгрөгийн зардлыг орон төсвөөс, 46,455.4 мянган төгрөгийг урьд оны үлдэгдлээс санхүүжүүлэхээр батлагдсан.

3.5.2 Төсвийн гүйцэтгэл

Тайлант онд орон төсвийн санхүүжилтээр 643,322.0 мянган төгрөг, өөрийн орлого, 549.3 мянган төгрөгийн нийт 673,871.3 мянган төгрөгийн эх үүсвэрийг бүрдүүлж, 30,849.1 мянган төгрөгийн давсан орлогыг орон төсөвт төвлөрүүлж, урсгал үйл ажиллагаанд 613,022.2 мянган төгрөгийг зарцуулсан байна.

Төсвийн нийт зардлын гүйцэтгэл 613,022.2 мянган төгрөг буюу 94.3 хувийн гүйцэтгэлтэй байна. Цалин хөлс, нэмэгдэл урамшууллын, ажил олгогчийн төлөх нийгмийн даатгалын шимтгэлийн зардлыг 13,249.8 мянган төгрөгөөр, байр ашиглалттай холбоотой зардлыг 2,560.0 мянган төгрөгөөр, хангамж бараа материалын зардлыг 7,115.6 мянган төгрөгөөр, эд хогшил, урсгал засварын зардлыг 3,284.6 мянган төгрөгөөр, томилолт зочны зардлыг 873.5 мянган төгрөгөөр, бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил үйлчилгээний зардлыг 1,558.2 мянган төгрөгөөр, бараа ажил үйлчилгээний бусад зардлыг 7,435.5 мянган төгрөгөөр, урсгал шилжүүлгийн зардлыг 1,149.6 мянган төгрөгөөр нийт батлагдсан төсвийг нийт 37,226.8 мянган төгрөгөөр хэмнэсэн байна.

Хүснэгт 2. Хөтөлбөр, арга хэмжээний төлөвлөгөө, гүйцэтгэл

/мянган төгрөгөөр/

Д/д	Хөтөлбөр, арга хэмжээ	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү	Биелэлт
1	70106 ОН-ын гүйцэтгэх засаглалын удирдлага	650,249,100.00	613,022,198.32	37,226,901.68	94.3%
2	80101 Үндсэн үйл ажиллагаа	450,033,800.00	427,653,727.14	22,380,072.86	95.0%
3	80106 баг жорооны ҮАЗ	110,277,400.00	106,557,578.18	3,719,821.82	96.6%
4	80802 Ажил олгогчоос олгох тэтгэмж	21,717,900.00	20,568,343.00	1,149,557.00	94.7%
5	81102 Орон нутгийн нөөц хөрөнгө	44,604,000.00	44,604,000.00	-	100.0%
6	81701 Байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх	16,104,000.00	13,094,250.00	3,009,750.00	81.3%
7	82212 Хур жог хаягдал, орчны бохирдол	7,512,000.00	544,300.00	6,967,700.00	7.2%

Батлагдсан төсөв, гүйцэтгэл, түүний хэтрэлт, хэмнэлтийг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.5-д харуулав.

3.5.3 Нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 47 дугаар зүйлийн 47.2-т “нэмэлт төсөв, түүнтэй холбогдсон үйл ажиллагаа нь төсвийн нэгэн адил санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангийн бүрэлдэхүүн хэсэг байна” гэж заасны дагуу байгууллага нэмэлт санхүүжилтийн тайлан гаргах үүрэгтэй.

Сангийн сайдын тушаалаар давсан орлогоос 90,000.0 мянга, мал тооллогын зардал 1,500.9 мянга, цахим тендерийн 560.0 мянган төгрөг, хандив тусламжийн хүрээнд 10,263.5 мянган төгрөг нийт 102,324.4 мянган төгрөгийн орлогыг бүрдүүлж, огтоно устгалын зардалд 2,500.0 мянган төгрөг, засаг даргын а75 ангиллын зардалд 1,228.5 мянган төгрөг, үнэлгээний хорооны гишүүдийн урамшуулалд 715.0 мянган төгрөг, гэр бүл хөгжлийн сургалтанд 1,341.7 мянган төгрөг, малын тооллого хийхэд 1,250.9 мянган төгрөг, байгаль орчны менежментийн зардалд 5,000.0 мянган төгрөг, материал худалдан авахад 95.0 мянган төгрөг, 90,000.0 мянган төгрөгийг буцаан төвлөрүүлж авлагаар тусгасан, 193.3 мянган төгрөгийг орон нутгийн дансанд буцаан төвлөрүүлж, нийт 12,131.1 мянган төгрөгийг зарцуулсан байна.

Нэмэлт төсвийн тайланг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.6-д харуулав.

3.5.4 Худалдан авах ажиллагааны гүйцэтгэл

Тус байгууллага нь 2023 онд худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөө батлаагүй бөгөөд түлш халаалтын зардалд нийт 24,430.6 мянга, гэрэл цахилгааны зардалд 7,300.0 мянган төгрөг батлагдсанаас Итгэлт мандал констракшн ХХК-тай дулаанаар хангах гэрээ, “Баянхонгор-Эрчим хүч” ЦТХХК-тай цахилгаанаар хангах гэрээг тус тус байгуулж ажилласан байна.

4. АУДИТЫН ТАЙЛАН

4.1 Ерөнхий зүйл

Төрийн аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.1-д “Төрийн аудитын байгууллага аудитын дүнд үндэслэн дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргана.” гэж заасны дагуу Хүрээмарал сумын Засаг даргын тамгын газрын 2023 оны

12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайланг танилцуулж байна.

Аудитын тайланд аудит хийгдэх байгууллага, түүний орчин, аудитад хамааралтай дотоод хяналт, нягтлан бодох бүртгэл, санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал, аудитаар илрүүлсэн буруу илэрхийлэл, түүнийг шийдвэрлэсэн байдал, дараагийн аудитаар анхаарах асуудал болон аудиторын дүгнэлт, дүгнэлтийн үндэслэлийг хураангуйлан толилуулав. Мөн байгууллагын үйл ажиллагааг сайжруулах, хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлж ажиллах зөвлөмжийг тусгасан болно.

Аудитыг Баянхонгор аймаг дахь Төрийн аудитын газрын аудитор Б.Наранцэцэг гүйцэтгэж, чанарын хяналтыг ахлах аудитор М.Алтантуяа, газрын дарга, тэргүүлэх аудитор Б.Мөнхбат нар тус тус хэрэгжүүлсэн.

Хүрээмарал сумын Засаг даргын тамгын газрын 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлгэх хүсэлтийг Баянхонгор аймаг дахь Төрийн аудитын газарт 2024 оны 01 дугаар сарын 10-ны өдрийн 04 дугаар албан бичгээр ирүүлсэн байна.

4.2 Материаллаг байдал

Төлөвлөлтийн болон гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг АДБОУС 2320 дагуу тодорхойлсон бөгөөд материаллаг байдлын суурь үзүүлэлтээр 2022 оны жилийн эцсийн санхүүгийн үр дүнгийн тайлангийн нийт зардлыг сонгож, материаллаг буруу илэрхийллийн эрсдэлийг “дунд” гэж үнэллээ.

Төлөвлөлтийн материаллаг байдлыг 2023 оны батлагдсан төсөв 650,249.0 мянган төгрөгөөс 1.0 хувиар буюу 6,502.5 мянга, гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг төлөвлөлтийн материаллаг байдлын 75 хувиар буюу 4,876.9 мянган төгрөгөөр тогтоосныг аудитын явцад дахин хянаж шинэчлэн тогтоох шаардлагагүй гэж үзсэн.

4.3 Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилт

Тухайн байгууллага нь батлагдсан төсвийг нийт 37,226.8 мянган төгрөгөөр, гэрэл цахилгааны зардлыг 2,305.5 мянган төгрөгөөр, түлш халаалтын зардлыг 254.5 мянган төгрөгөөр хэмнэж төрийн хэмнэлтийн хуулийг хэрэгжүүлж ажилласан байна.

4.4 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

АДБОУС 4000.16-д нийцлийн аудитыг санхүүгийн тайлангийн аудиттай хослуулан хийх тохиолдолд аудитор аль стандартыг дагаж мөрдөхийг үнэлэх, нийцлийн асуудлын талаарх дүгнэлтийг санхүүгийн тайланд өгөх аудиторын дүгнэлтээс тусад нь салгах хэрэгтэй гэж заасан байна.

Нийцлийн асуудлаар илэрсэн алдаа зөрчил байхгүй.

4.4.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт

Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоолоор баталсан “Шилэн дансны цахим хуудсанд тавих мэдээллийн агуулга,

нийтлэг стандартыг тогтоох журам"-ын заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор www.shilendans.gov.mn цахим хуудсанд холбогдох мэдээллийг оруулсан байх үүрэгтэй.

Тайлант хугацаанд шилэн дансны хяналтаар зөрчил илрээгүй.

4.5 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт

Тайлант хугацаанд завсар үеийн аудит хийгдээгүй болно.

4.5.1 Өмнөх аудитын мөрөөр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний үр дүн

Өмнөх оны санхүүгийн тайлангийн аудитыг Баянхонгор аймаг дахь Төрийн аудитын газрын аудитор Н.Батчимэг гүйцэтгэж аудитаар 25,849.5 мянган төгрөгийн 4 зөвлөмж, 990.0 мянган төгрөгийн төлбөрийн акт өгснийг төлбөрийн актыг 100% барагдуулж, зөвлөмжийн хэрэгжилт 83.25%-тай биелэгдсэн талаар тус байгууллагаас 2023 оны 05 дугаар сарын 31-ны өдрийн 46 дугаартай албан бичгээр ирүүлэн, FAS программд хэрэгжилтийг мэдээлж ажилласан байна. Санхүүгийн тайланд бүртгэлтэй эзэн холбогдогч тодорхойгүй олон жил болсон 3,066.8 мянган төгрөгийн мотор түрээсийн авлага барагдуулах зөвлөмж өгснийг хэрэгжүүлж ажиллаагүй байна.

Хүснэгт 4 Төлбөрийн акт, албан шаардлага, зөвлөмжийн хэрэгжилт

/мянган төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Өмнөх аудитын үзүүлэлт		Биелэлт		
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Хувь
Төлбөрийн акт	1	990.0	1	990.0	100%
Албан шаардлага	-	-	-	-	-
Зөвлөмж	4	25,849.5	3	23,782.7	83.25%
Нийт дүн	15	26,839.5	4	24,772.7	91.6%

4.6 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал байхгүй

5. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

Аудитаар нийт 5,889.0 мянган төгрөгийн 2 зөрчил¹ илэрснээс зөрчил арилгах 5,889.0 мянган төгрөгийн 2 албан шаардлага өгсөн.

5.1 Төлбөрийн акт

Төлбөрийн акт байхгүй.

5.2 Албан шаардлага

1.Илрүүлэлт: Газрын албанаас ирүүлсэн судалгаагаар 228,976 м² 23 ширхэг газар эзэмших эрх олгогдсон байхад тус байгууллагын санхүүгийн тайланд 6910 м² 9 газар эзэмших эрх бүртгэлтэй байна. Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.4.2 дахь заалт "Бүх хөрөнгө, хөрөнгө оруулалт авлага" нягтлан бодох бүртгэлд заавал бүртгэнэ гэсэн заалтыг зөрчиж байна.

¹ Хүчин төгөлдөр үйлчилж буй хууль тогтоомжид харшлах байгууллага, түүний удирдлага, байгууллагад ажилладаг бусад хувь хүний санаатай болон санамсаргүй үйлдэл, эс үйлдэл.

Шийдвэрлэсэн нь: Газар эзэмших эрх олгогдсон газруудыг 2024.05.01-ны дотор санхүүгийн тайланд бүртгэж, зөрчлийг арилган албан шаардлагыг хүргүүлэв.

2.Илрүүлэлт: Сум дундын ойн ангиас 2023 оны 3 дугаар сард үнэ төлбөргүй олгосон 5,889.0 мянган төгрөгийн өртөг бүхий 500 боодол өвс, 60 шуудай хивэг, 60 шуудай тэжээлийг санхүүгийн тайланд орлого аваагүй зарцуулсан байна. Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.4 Нягтлан бодох бүртгэлд дараах зүйлсийг заавал бүртгэнэ: 14.4.5 дахь “ Бүх орлого” гэсэн заалтыг зөрчсөн байна.

Шийдвэрлэлт: Үнэ төлбөргүй ирсэн өвс, тэжээлийг орлого авч, зарцуулалтын тайлан гаргах албан шаардлага хүргүүлэв.

5.3 Зөвлөмж²

Зөвлөмж байхгүй.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

6. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ

Санхүүгийн тайлангийн аудитын алдааны нэгтгэл

Алдааны товч утга	Нийт алдаа		Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулсан		Буруу тусган илэрхийлсэн		/мянган төгрөгөөр/			
							Үүнээс			
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Дүн	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл

Зөрчлийн товч утга	Нийт зөрчил		/мянган төгрөгөөр/					
			Төлбөрийн акт		Үүнээс Албан шаардлага		Зөвлөмж	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Газар эзэмших 222,066 м2 12 газрыг санхүүгийн тайланд бүртгээгүй	1				1			
Сум дундын ойн ангиас үнэ төлбөргүй ирсэн өвс, тэжээлийн орлого аваагүй, зарцуулалтын тайлан гаргаагүй.	1	5,889.0			1	5,889.0		
Нийт дүн	2	5,889.0			2	5,889.0		

Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

Зөрчлийн товч утга	Нийт зөрчил		/мянган төгрөгөөр/					
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
		0				0		
Дүн		0				0		

-----oO-----

² Төрийн аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.5 "Шалгагдагч этгээд болон холбогдох бусад албан тушаалтан нь энэ хуулийн 20.2-т заасан зөвлөмжийн мөрөөр авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөг аудитын тайланг хүлээн авснаас хойш 30 хоногийн дотор төрийн аудитын байгууллагад ирүүлнэ"

БАЯНХОНГОР АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР
АЛБАН ШААРДЛАГА

2024 оны 02 сарын 24 өдөр

Дугаар 169/А057/2006/БНА-2024/
127/НА-СТА-ТШЗ

Номгон

Г Зөрчил арилгуулах тухай Г

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд тодорхойлсон Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд Хүрээмарал сумын Засаг даргын тамгын газрын 2023 оны жилийн эцсийн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитаар дараах зөрчил илэрлээ. Үүнд:

Бараа материалын тайланг тулган шалгахад Сум дундын ойн ангиас үнэ төлбөргүй олгосон 500 боодол өвс, 60 шуудай тэжээл, 60 шуудай хивэгийг орлого аваагүй зарцуулсан байна.

Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.4 дэх "Аж ахуйн нэгж, байгууллагын гүйцэтгэх удирдлага, нягтлан бодогч нь үйлдвэрлэл, үйлчилгээний шат дамжлага, аж ахуйн үйл ажиллагааны хүрээнд гарсан хөрөнгө, эх үүсвэрийн хөдлөл, өөрчлөлт бүрийг анхан шатны баримтад бичгээр болон цахимаар бичилт хийж баталгаажуулна" гэсэн заалтыг зөрчсөн байна.

Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1 дэх "Шалгагдагч этгээд хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний болон бусад эрх зүйн акт зөрчсөн, хуулиар хүлээсэн албан үүргээ биелүүлээгүй бол алдаа, зөрчлийг таслан зогсоох, давтан гаргуулахгүй байх талаар байгууллага, албан тушаалтанд албан шаардлага өгнө", Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2020 оны А/95 дугаар тушаалаар баталсан "Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох журам"-ын 4 дүгээр зүйлийн 4.2.1.1 дэх "Нягтлан бодох бүртгэлийг холбогдох стандарт, хууль тогтоомжийн дагуу зохих ёсоор хөтөлж, баталгаажуулаагүй" гэснийг тус тус үндэслэн **ШААРДАХ нь:**

1. Үнэ төлбөргүй олгосон 5,889,000 /таван сая найман зуун наян есөн мянга/ төгрөгийн өвс, тэжээлийг санхүүгийн тайланд бүртгэн, зарцуулалтын тайлан гарган

5040512

зөрчлийг арилгаж, биелэлтийг 2024 оны 05 дугаар сарын 01-ны дотор Баянхонгор аймаг дахь Төрийн аудитын газарт ирүүлэх⁴.

2. Цаашид алдаа, зөрчлийг давтан гаргахгүй байх, хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлж ажиллахыг Хүрээмарал сумын Засаг даргын тамгын газрын дарга С.Нархүү, нягтлан бодогч Б.Мэндбаяр нарт даалгав⁵.

АЛБАН ШААРДЛАГЫГ ӨГСӨН⁶:

БАЯНХОНГОР АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗРЫН
ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР:

Б.МӨНХБАТ

АУДИТОР:

Б.НАРАНЦЭЦЭГ

⁴ Монгол Улс, Баянхонгор аймаг, Баянхонгор сум, Нутгийн удирдлагын ордон 3 давхар

⁵ Захиргааны ерөнхий хуулийн 94 дүгээр зүйлийн 94.1 "Захиргааны актыг энэ хуульд заасан журмын дагуу мэдэгдсэнээс хойш 30 хоногийн дотор гомдлыг хянан шийдвэрлэх захиргааны байгууллагад гаргана."

⁶ Төрийн аудитын тухай хуулийн 42.1-т энэ хуулийн 16 дугаар зүйлд заасан этгээд, хүчин төгөлдөр болсон албан шаардлага, төлбөрийн актыг хугацаанд нь биелүүлээгүй, аудитын үйл ажиллагаанд саад учруулсан, санхүүгийн тайлангийн аудитаар сөрөг дүгнэлт авсан, хуулиар хориглосон үйл ажиллагаа явуулсан, албан үүргээ биелүүлээгүй, албан тушаалын бүрэн эрхээ хэтрүүлсэн нь аудитаар илэрсэн бол тухайн албан хаагчид сахилгын шийтгэл ногдуулах үндэслэл болно

БАЯНХОНГОР АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР
АЛБАН ШААРДЛАГА

2024 оны 02 сарын 24 өдөр

Дугаар 168 / А0571206 / БНА-2024 /
127 / НА-СТА-ТМЗ /

1.

Номгон

Зөрчил арилгуулах тухай

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд тодорхойлсон Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд Хүрээмарал сумын Засаг даргын тамгын газрын 2023 оны жилийн эцсийн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитаар дараах зөрчил илэрлээ. Үүнд:

Газрын албанаас ирүүлсэн газрын судалгаатай санхүүгийн тайланд бүртгэлтэй газруудыг тулган шалгахад нийт 228,976 м2 газар эзэмших эрх олгогдсон байхад 6910м2 газар бүртгэлтэй, 222,066 м2 газрыг санхүүгийн тайланд бүртгээгүй байна.

Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.4 дэх “Аж ахуйн нэгж, байгууллагын гүйцэтгэх удирдлага, нягтлан бодогч нь үйлдвэрлэл, үйлчилгээний шат дамжлага, аж ахуйн үйл ажиллагааны хүрээнд гарсан хөрөнгө, эх үүсвэрийн хөдлөл, өөрчлөлт бүрийг анхан шатны баримтад бичгээр болон цахимаар бичилт хийж баталгаажуулна” гэсэн заалтыг зөрчсөн байна.

Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1 дэх “Шалгагдагч этгээд хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний болон бусад эрх зүйн акт зөрчсөн, хуулиар хүлээсэн албан үүргээ биелүүлээгүй бол алдаа, зөрчлийг таслан зогсоох, давтан гаргуулахгүй байх талаар байгууллага, албан тушаалтанд албан шаардлага өгнө”, Монгол Улсын Ерөнхий аудиторовын 2020 оны А/95 дугаар тушаалаар баталсан “Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох журам”-ын 4 дүгээр зүйлийн 4.2.1.11 дэх “хууль, тогтоомж гэрээ, хэлцэл зөрчсөн алдаа, зөрчлийг таслан зогсоож, давтан гаргуулахгүй байх үр нөлөөтэй гэж үзсэн бусад нөхцөл байдал” гэснийг тус тус үндэслэн **ШААРДАХ нь:**

5040510

1. Засаг даргын захирамжаар эзэмшүүлэхээр олгосон газруудыг санхүүгийн тайланд бүртгэн зөрчлийг арилгаж, биелэлтийг 2024 оны 05 дугаар сарын 01-ны дотор Баянхонгор аймаг дахь Төрийн аудитын газарт ирүүлэх¹.

2. Цаашид алдаа, зөрчлийг давтан гаргахгүй байх, хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлж ажиллахыг Хүрээмарал сумын Засаг даргын тамгын газрын дарга С.Нархүү, нягтлан бодогч Б.Мэндбаяр нарт даалгав².

АЛБАН ШААРДЛАГЫГ ӨГСӨН³.

БАЯНХОНГОР АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗРЫН
ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР:

Б.МӨНХБАТ

АУДИТОР:

Б.НАРАНЦЭЦЭГ

¹ Монгол Улс, Баянхонгор аймаг, Баянхонгор сум, Нутгийн удирдлагын ордон 3 давхар

² Захиргааны ерөнхий хуулийн 94 дүгээр зүйлийн 94.1 "Захиргааны актыг энэ хуульд заасан журмын дагуу мэдэгдсэнээс хойш 30 хоногийн дотор гомдлыг хянан шийдвэрлэх захиргааны байгууллагад гаргана."

³ Төрийн аудитын тухай хуулийн 42.1-т энэ хуулийн 16 дугаар зүйлд заасан этгээд, хүчин төгөлдөр болсон албан шаардлага, төлбөрийн актыг хугацаанд нь биелүүлээгүй, аудитын үйл ажиллагаанд саад учруулсан, санхүүгийн тайлангийн аудитаар сөрөг дүгнэлт авсан, хуулиар хориглосон үйл ажиллагаа явуулсан, албан үүргээ биелүүлээгүй, албан тушаалын бүрэн эрхээ хэтрүүлсэн нь аудитаар илэрсэн бол тухайн албан хаагчид сахилгын шийтгэл ногдуулах үндэслэл болно